

IMRT / VMAT: RADIOThERAPIE BIJ PROSTAATKANKER

INHOUD

01	Inleiding	3
02	Vorbereiding	3
03	Voeding en vocht	4
04	Bijwerkingen	4
05	Wat je zeker moet onthouden	5

01 INLEIDING

IMRT staat voor intensiteitsgemoduleerde radiotherapie. VMAT staat voor *volumetric modulated arc therapy*, waarbij de stralingskop tijdens de bestraling één of twee rotaties van 360° maakt. Dankzij die technieken kunnen we de straling nog beter op de tumor of lymfeklieren richten, zodat het omringende gezonde weefsel zoveel mogelijk wordt gespaard.

Organen die in de nabijheid van de prostaat liggen, zijn de endeldarm (het rectum) en de blaas. Die ontvangen ondanks het gebruik van moderne bestralingstechnieken nog altijd een bepaalde dosis straling, maar we proberen de impact op die organen tot een minimum te beperken.

Om de endeldarm en de blaas maximaal te beschermen, tekent de radiotherapeut die organen in op de beelden van de plannings-CT, ondersteund door NMR-beelden als dat mogelijk is. Bij het berekenen van het bestralingsplan wordt hiermee rekening gehouden. De bestraling op zich duurt minder dan 10 minuten, het volledige proces (positionering, controle-CT) duurt ongeveer 15 minuten.

02 VOORBEREIDING

Om de situatie van de plannings-CT zo exact mogelijk na te bootsen en de gezonde organen maximaal uit het bestralingsveld te houden, moeten we de blaas voor elke bestraling voorbereiden. Voor die voorbereiding kom je ongeveer een half uur voor de behandeling naar de bestralingsafdeling.

Endeldarm

Maak de endeldarm zoveel mogelijk vrij van stoelgang en wind.

Blaas

De blaas ligt boven en tegen de prostaat. Om de bijwerkingen op de blaas te minimaliseren, moet de blaas comfortabel gevuld zijn tijdens de bestraling. Wanneer de blaas gevuld is, valt een groot deel ervan buiten het bestralingsveld en worden de darmen boven de blaas weggeduwd uit het bestralingsveld.

In de buurt van de wachtzaal staat een drinkfontein met bekers. De verpleegkundige legt je uit hoeveel bekers water je moet drinken. Dat is voor iedere patiënt anders en is mee afhankelijk van de blaasvulling op het ogenblik van de simulatie-CT.

Vanaf het moment waarop je begint te drinken, probeer je je plas op te houden. De bedoeling is dat je blaas tijdens de bestraling ongeveer evenveel gevuld is als tijdens het maken van de plannings-CT. Dat controleren we bij iedere bestraling via een CT-scan met lage stralingsbelasting.

Ontoereikende voorbereiding

Soms beslist de radiotherapeut om de bestraling niet meteen uit te voeren omdat je blaas niet voldoende voorbereid is, in het belang van je eigen gezondheid. De radiotherapeut wil namelijk de tumor maximaal bestralen en de gezonde weefsels zoveel mogelijk ontsien om de kans op bijwerkingen zo laag mogelijk te houden. De verpleegkundige geeft je in dat geval de nodige richtlijnen. De bestraling zal wel nog diezelfde dag plaatsvinden van zodra je blaas goed voorbereid is.

03 VOEDING EN VOCHT

Tijdens de bestralingsperiode mag je je normale dagelijkse voedingspatroon blijven aanhouden. Heb je last van gasvorming bij het eten van bepaalde voedingsmiddelen (bv. kolen, prei, paprika, peulvruchten, koolzuurhoudende dranken ...), dan raden we wel aan om die gedurende de bestralingsperiode te mijden.

Het belangrijkste is dat je **minstens 1,5 liter water per dag** drinkt. Je mag daarnaast uiteraard nog andere dranken nuttigen. Probeer voor de bestraling het drinken van alcohol, koffie, thee of cola te beperken. Die dranken hebben namelijk een vochtafdrijvend effect, wat het een stuk moeilijker maakt om de urine op te houden tot het moment van bestraling.

04 BIJWERKINGEN

Normale bijwerkingen

Bijwerkingen die tijdens of tot drie maanden na de bestralingsperiode kunnen optreden zijn **frequentere stoelgang, lossere stoelgang, haast hebben om op tijd op het toilet te raken en slijmen bij de stoelgang**. Pijn of bloed bij het maken van stoelgang komen zelden voor.

Gelijkaardige bijwerkingen komen voor op het vlak van plassen. Zo kan je **vaker moeten plassen** of is het nodig om **sneller te reageren** als je het gevoel krijgt om te gaan plassen. Een **beetje bloed bij de urine of lichte pijn** bij het plassen zijn ook niet abnormaal. Signaleer het wel bij de verpleegkundige omdat dit ook op een blaasontsteking kan wijzen. Mogelijk moet je 's nachts één of enkele keren opstaan om te gaan plassen.

Dit soort klachten ontstaan meestal vanaf de 3de of 4de week van de therapie en kunnen blijven aanhouden tot enkele weken na het beëindigen van de radiotherapie. De hogergenoemde bijwerkingen kunnen in meer of mindere mate voorkomen, maar dat is onvoorspelbaar en persoonsgebonden. De radiotherapeut en verpleegkundigen die je opvolgen tijdens de bestraling, zullen regelmatig bij jou informeren naar die klachten. Als je tussen de bezoeken in toch nood hebt aan advies, dan kan je via de verpleegkundige aan het bestralingstoestel een bijkomende afspraak maken.

Krijg je te veel last van de bijwerkingen, dan kan de radiotherapeut hiervoor medicatie voorschrijven. Start echter niet op eigen houtje met medicatie.

Alarmsignalen

Heel uitzonderlijk krijg je te maken met ernstig bloedverlies bij het plassen of in de stoelgang, soms ook met moeilijkheden bij het plassen met nood tot persen.

Merk je die alarmsignalen op, meld dat dan direct aan de radiotherapeut.

05 WAT JE ZEKER MOET ONTHOUDEN

- ▲ **Kom een half uur vóór de bestraling naar de bestralingsafdeling** voor de voorbereiding van de blaas. De verpleegkundige legt je uit hoeveel bekertjes water je moet drinken.
- ▲ **Tijdens de bestralingsperiode drink je dagelijks 1,5 liter water.**
- ▲ **Bijwerkingen die je kan verwachten zijn:** vaak stoelgang maken, lossere stoelgang, sterke aandrang om stoelgang te maken, pijn, bloed of slijmen bij de stoelgang, vaak moeten gaan plassen, sterke aandrang en 's nachts opstaan om te plassen, lichte pijn of licht bloedverlies bij het plassen.
- ▲ **Alarmsignalen waarbij je de radiotherapeut direct moet raadplegen zijn:** ernstig bloedverlies bij het plassen of de stoelgang, en moeilijk urineren met persdrang. Merk je die signalen op tijdens het weekend, dan kan je ook de huisarts (van wacht) contacteren.

Wil je deze folder of andere documentatie over jouw behandeling digitaal bekijken?

Je vindt alle info op www.uzgent.be/folders-kankercentrum onder de rubriek 'Urologische oncologie'.

VRAGEN? NOTEER ZE HIER

This image shows a full page of blank, lined paper. It features approximately 20 evenly spaced horizontal blue lines across its entire width. The background is a uniform off-white or light gray color. There are no margins, text, or other markings present on the page.